

21 oktyabr – O‘zbek tili bayrami kuni

Inson Vatan tushunchasini ilk bor ona tilida anglaydi, qalbiga tinchlik va xotirjamlik bag‘ishlovchi allani ana shu tilda eshitadi. Shuning uchun bo‘lsa kerak, til, millat, Vatan tushunchalari doimo yonma-yon.

Aslida ham til millatning madaniyati va ma’naviyati, qadim tarixi hamda o‘sha millatga xos urf-odatlar majmuini yaqqol ifodalaydi. Til tirik bo‘lsa, millat yashaydi.

O‘zbek tilining tarixi xalqimizning ko‘p asrlik kechmishi, orzu-intilishlari, dardu armonlari, g‘alabalari bilan chambarchas bog‘liqdir. Ajdodlarimiz aynan ona tilimiz orqali jahonga o‘z so‘zini aytib kelgan. Shu tilda buyuk ilmiy kashfiyotlar, badiiy durdonalar yaratgan.

O‘zbek tilining necha ming yillik tarixga ega ekanligini bilish uchun Mahmud Qoshg‘ariy, Yusuf Xos Hojib asarlarini o‘qish lozim. Ana shundagina betakror tilimiz eng ko‘hna tillardan biri ekaniga amin bo‘lasiz. Hazrat Navoiy esa «Tilga e’tibor – elga e’tibor» iborasi bilan bizni ona tilimizdan faxrlanishga, g‘ururlanishga undadi, ana shu tilda «Xamsa»ni bitib, uni yuksaklarga ko‘tardi. Zamondosh tilshunoslarimizdan biri: «Navoiy ijodi tilimizni o‘rganish uchun cheksiz ummondir», degan edi. Alisher Navoiyning ulug‘ maqsadi turkiy tilning ifoda imkoniyatlarini va uning badiiy xususiyatlarini dunyoga ko‘rsatishdan iborat bo‘lgan. Ulug‘ ajdodimizning asarlarini o‘qiganimizda o‘zbek tilining ildizi qanchalik chuqur ekanligi, bu tilning imkoniyatlari naqadar kengligini anglaymiz.

Navoiydan keyin tilimizni mumtoz adabiy tillar darajasiga ko‘tarishni Zahiriddin Muhammad Bobur o‘z zimmasiga oldi. Shoh va shoir Bobur Mirzo turkiy tilning boy ohang va tovushlarini to‘liq ifoda etishga imkon beradigan yangi alifbo yaratish

zarurligini anglagan holda «Xatti Boburiy»ni yaratdi. Boborahim Mashrab, Muhammad Rizo Ogahiy, Muqimiy, Furqat, Choʻlpon, Fitrat, Abdulla Qodiriy, Gʻafur Gʻulom, Abdulla Kahhor, Oybek, Oʻlmas Umarbekov, Oʻtkir Hoshimov, Abdulla Oripov, Erkin Vohidov, Rauf Parpi kabi bir qator oʻzbek adabiyotining namoyandalari oʻz ijodi ila tilimiz va millatimiz mavqeini koʻklarga koʻtardi.

Til – millatning eng birinchi belgisi. Uning ravnaqi shu xalq ravnaqi bilan chambarchas bogʻliq. Til, avvalo, milliy mustaqillik shahodatnomasi. Bosh qomusimizda ham davlat tilining maqomi huquqiy jihatdan mustahkamlab qoʻyildi. Shu tariqa oʻzbek tili qonun yoʻli bilan himoya qilinadigan muqaddas timsollardan biriga aylandi. Davlat tili hakidagi qonunning qabul kilinishi esa tilimizning jamiyatdagi mavqeini yanada yuksaltirdi.

Prezidentimizning 2019-yil 21-oktabrdagi «Oʻzbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida»gi farmonida ona tilimizning mavqeini yanada oshirish boʻyicha muhim vazifalar belgilab berildi. Farmonda davlat tilini rivojlantirish borasidagi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini tayyorlash, davlat tilini rivojlantirish boʻyicha dastur va «Yoʻl xaritalari»ni ishlab chiqish, «Oʻzbek tili bayrami kuni»ni nishonlash boʻyicha ishlarni muvofiqlashtirish, ilmiy asoslangan yangi soʻz va atamalarni muomalaga kiritish kabi bir qancha vazifalarni amalga oshirish belgilandi. Bu hujjat yurtimizda tilimiz rivoji, uni saqlash va rivojlantirish yoʻlida amalga oshirilayotgan ishlarni yangi bosqichga olib chiqdi. Va, guvohi boʻlib turganimizdek, mamlakatimizda ushbu hujjatda koʻzda tutilgan vazifalarni amalga tatbiq etish borasida sezilarli ishlar olib borilyapti.

Maʼlumotlarga koʻra, dunyoda 50 milliondan ziyod aholi oʻzbek tilida soʻzlashadi. Bu ona tilimizning dunyodagi yirik tillardan biri ekanidan dalolat.

Bugungi kunda ona tilimiz siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, maʼnaviy-maʼrifiy jabhalarda faol qoʻllanilib, jahon minbarlarida baralla yangramoqda. Prezidentimizning BMT Bosh Assambleyasining 75-sessiyasida oʻzbek tilida nutq soʻzlashi esa tilimizning jahon miqyosidagi nufuzini yana bir bor mustahkamladi.

Feruza QURBONOVA,
“Uzbekistan Airways” Aksiyadorlik jamiyati
boshqaruvi raisining maʼnaviy-maʼrifiy ishlar
samaradorligini oshirish, davlat tili toʻgʻrisidagi

qonun hujjatlariga rioya etilishini ta’minlash masalalari bo‘yicha maslahatchisi.

 Download PDF